

ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

The Relationship of Best Internal Audit Practices on Operational Effectiveness of Internal Audit Departments in Higher Education Institutions, Thailand

อมร โททำ¹

Amorn Thotham¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 85 คน และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การดำเนินงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และ 2) วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น ด้านความได้เปรียบในการดำเนินงาน และด้านความสามารถในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

คำสำคัญ : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด; การตรวจสอบภายใน; ประสิทธิผลการดำเนินงาน; หน่วยงานตรวจสอบภายใน

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Lecturer, Accounting Department, Faculty of Management Sciences Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

The purpose of this study was to present the relationship between best internal audit practices and the operational effectiveness of internal audit departments in higher education institutions in Thailand. Questionnaires were used as an instrument for collecting data from 85 internal audit departments' and administrators. The statistics used for data were multiple correlation analysis, simple regression analysis, and multiple regression analysis.

The results show that: 1) best internal audit practices have a positive effect in terms of operational environment analysis with operational effectiveness, in terms of financial information benefits and organization value enhancement, statistically significant at the 0.05 level; and 2) the best internal audit practices have a positive relationship and effect on audit review system efficiency with operational effectiveness as a whole in aspects of organization value enhancement, performance advantage and goal achievement sustainability Statistically significant at the 0.05 level.

Keywords : Best Practices; Internal Audit; Operational Effectiveness; Internal audit departments

บทนำ

การบริหารจัดการองค์กรในปัจจุบัน ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์กร เนื่องจากการดำเนินงานใดๆ ที่จะทำให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น มนุษย์ที่เป็นทรัพยากรขององค์กรนั้น ๆ จะเป็นผู้ดำเนินการหรือผลักดันจากทรัพยากรปัจจัยอื่นๆ ให้ดำเนินการและสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรจะต้องวางแผนวิเคราะห์งาน วิเคราะห์คนให้เหมาะสมกับงาน สามารถติดต่อสื่อสารประสานงาน ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจในแนวปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน และระบบที่จะช่วยให้ผู้บริหารเพื่อนำมาสู่การติดตามประเมินผลได้คือ “การตรวจสอบภายใน” นั่นเอง เพื่อทบทวนผลการดำเนินงาน ติดตามประเมินผล และนำไปสู่การวางแผนการพัฒนากระบวนการให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเพิ่มมูลค่าต่อองค์กรอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมกรกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2551 : 5-11)

การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในอย่างมืออาชีพนั้น องค์กรทุกแห่งให้ความสำคัญอย่างมากที่จะสร้างระบบการตรวจสอบภายในให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้ เพราะการตรวจสอบภายใน (Internal Auditing) เป็นกิจกรรมการให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ เพื่อเพิ่มมูลค่าและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ดังนั้น บทบาทที่สำคัญของหน่วยงานตรวจสอบภายในคือการสร้างความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาหน่วยรับตรวจเพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (จันทนา สาขากร และคณะ, 2554 : 3-5) ซึ่งปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในให้ดีที่สุด ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน (Operational Environment Analysis) การบูรณาการการประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment Integration) การตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม (Audit Planning Comprehension Awareness) ประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ

(Audit Review System Efficiency) ประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ (Audit Resource Allocation Effectiveness) และคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน (Internal Audit Report Value) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่วิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ดีที่สุดเยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพตรวจสอบภายในอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลต่อไป

สถาบันอุดมศึกษา (Higher Education) เป็นสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนในระดับอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ขึ้นไป ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและเอกชน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารจัดการที่หลากหลาย ทั้งรูปแบบมหาวิทยาลัยของรัฐในระบบราชการ มหาวิทยาลัยในกำกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลมหาวิทยาลัยเอกชน และวิทยาลัยชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559 : เว็บไซต์) โดยสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบภายใน โดยได้จัดตั้งหน่วยงานตรวจสอบภายในขึ้นภายในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่ในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับองค์กรและให้คำปรึกษากับหน่วยงานต่างๆ ภายในสถาบันให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินงาน เกิดความถูกต้องของการรายงานทางการเงิน และให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาต่อไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน พร้อมทั้งเป็นพนักงานในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือพันธกิจของสถาบัน โดยการนำหลักปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ดีที่สุดมาสู่การบริหารจัดการ

องค์กรเพื่อส่งผลต่อการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะทดสอบว่าวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานหรือไม่อย่างไร ซึ่งจะทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในให้กับหน่วยงานตรวจสอบภายในเพื่อให้มีความเชื่อมั่นและให้คำปรึกษาต่อสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษากำหนดแผนการดำเนินงานตรวจสอบภายในที่ทำให้เกิดผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ และเพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาการตรวจสอบภายในและควบคุมภายในได้นำหลักทฤษฎีที่เกิดจากการวิจัยในครั้งนี้เผยแพร่และสร้างองค์ความรู้ให้นักศึกษาสาขาวิชาการบัญชีอย่างป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

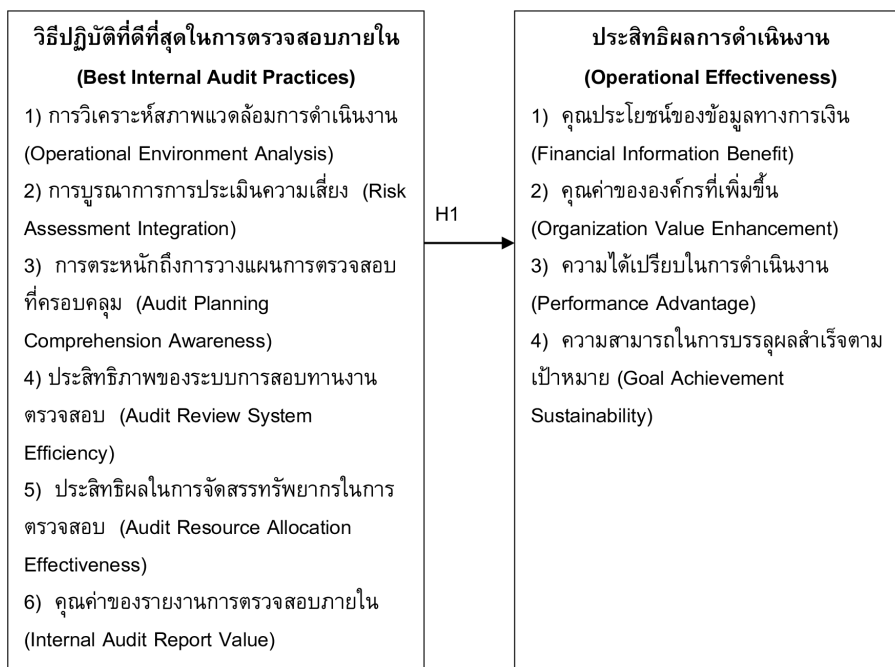
สมมุติฐานในการวิจัย

วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน

สอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 156 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558 : เว็บไซต์)

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมาย

และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารหน่วยงานตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานตรวจสอบภายใน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำแหน่งงานในปัจจุบัน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เขตพื้นที่ตั้งของสถาบัน ประเภทของสถาบันอุดมศึกษา จำนวนผู้ตรวจสอบภายใน ระยะเวลาในการดำเนิน

งานของหน่วยงานตรวจสอบภายใน และรางวัลเกี่ยวกับความสำเร็จ/ความเป็นเลิศในการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบภายในที่เคยได้รับ

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 24 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเนื้อหาวิธีปฏิบัติในการตรวจสอบภายในที่ดีที่สุดของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง จำนวน 4 ข้อ ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม จำนวน 4 ข้อ ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ จำนวน 3 ข้อ ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ จำนวน 4 ข้อ และด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 4 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 17 ข้อ โดยครอบคลุมข้อมูลเนื้อหาประสิทธิผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน จำนวน 4 ข้อ ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น จำนวน 4 ข้อ ด้านความได้เปรียบในการดำเนินงาน จำนวน 4 ข้อ และด้านความสามารถในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย จำนวน 5 ข้อ

3. ค่าความเชื่อมั่นและเที่ยงตรง

ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนของเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ คือ ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม ตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างพร้อมตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสาร ยื่นขอหนังสือราชการจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อนำแนบหนังสือพร้อมกับแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ดำเนินการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ตามชื่อ ที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 156 ฉบับ ตั้งแต่วันที่ 18 กุมภาพันธ์ – 30 เมษายน 2559 ได้รับแบบสอบถามตอบกลับจำนวนทั้งสิ้น 85 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 54.59 ของกลุ่มตัวอย่าง รวมระยะในการเก็บข้อมูล 71 วัน แล้วนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน และประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) และการสร้างสมการพยากรณ์ตามที่ได้ตั้งสมมุติฐาน ดังนี้

H1 : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน

H2 : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิผลการ

ดำเนินงาน

H3 : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน

H4 : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน

H5 : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน

H6 : วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบ

ภายใน ด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สรุปผลการวิจัยดังนี้

ตาราง 1 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยรวมของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน	ประสิทธิผลการดำเนินงานโดย			
	รวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (α)	1.158	0.494	2.343	0.002*
ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน	0.297	0.165	1.798	0.076
ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง	-0.035	0.150	-0.234	0.816
ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม	0.176	0.138	1.271	0.208
ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ	0.269	0.124	2.174	0.033*
ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ	-0.179	0.126	-1.426	0.158
ด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน	0.129	0.153	0.847	0.400
F = 6.685 p = 0.000 Adj R ² = 0.289				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และ

ผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน ของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน	ประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณประโยชน์ของข้อมูล		t	p-value
	ทางการเงิน			
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาด		
		เคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	0.789	0.586	1.347	0.182
ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน	0.795	0.195	4.064	0.000*
ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง	-0.283	0.178	-1.588	0.116
ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม	0.282	0.164	1.721	0.089
ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ	-0.030	0.147	-0.204	0.839
ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ	-0.061	0.149	-0.407	0.685
ด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน	0.066	0.181	0.366	0.715
F = 7.086 p = 0.000 Adj R ² = 0.303				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้นของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน	ประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น		t	p- value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	การถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	1.042	0.477	2.186	0.031*
ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน	0.542	0.159	3.406	0.001*
ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง	-0.175	0.145	-1.207	0.231
ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม	0.057	0.133	0.428	0.670
ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ	0.264	0.119	2.211	0.030*
ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ	-0.160	0.121	-1.323	0.190
ด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน	0.158	0.147	1.072	0.287
F = 8.104 p = 0.000 Adj R ² = 0.337				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 3 พบว่า วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน และด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์

และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านความได้เปรียบในการดำเนินงาน ของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน	ประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านความได้เปรียบ ในการดำเนินงาน		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (α)	1.800	0.803	2.241	0.028*
ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน	-0.122	0.268	-0.454	0.651
ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง	0.123	0.244	0.503	0.617
ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม	0.161	0.225	0.715	0.476
ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ	0.494	0.201	2.455	0.016*
ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ	-0.253	0.204	-1.238	0.219
ด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน (IAR)	0.069	0.248	0.277	0.783
F = 2.339 p = 0.000 Adj R ² = 0.087				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบ

เชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านความได้เปรียบในการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 5 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านความสามารถในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน	ประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านความสามารถในการบรรลุ ผลสำเร็จตามเป้าหมาย		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ การถดถอย	ความคลาด		
		เคลื่อน		
		มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	1.002	0.598	1.675	0.098
ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน	-0.028	0.200	-0.143	0.887
ด้านการบูรณาการการประเมินความเสี่ยง	0.195	0.182	1.069	0.288
ด้านการตระหนักถึงการวางแผนการตรวจสอบที่ครอบคลุม	0.203	0.167	1.214	0.228
ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ	0.349	0.150	2.330	0.022*
ด้านประสิทธิผลในการจัดสรรทรัพยากรในการตรวจสอบ	-0.243	0.152	-1.598	0.114
ด้านคุณค่าของรายงานการตรวจสอบภายใน	0.224	0.185	1.214	0.228
F = 5.888 p = 0.000 Adj R ² = 0.259				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านความสามารถในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในและประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงาน ด้านคุณประโยชน์ของข้อมูลทางการเงิน ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น

เนื่องจาก การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน โดยรวมถึงการวิเคราะห์โครงสร้าง นโยบายองค์กร การกำหนดขอบเขตงาน การมอบหมายผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร หรือแม้แต่การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานแต่ละกิจกรรมหรือส่วนงานต่างๆ ว่ามีครบถ้วนหรือไม่ ซึ่งถือเป็นกระบวนการสร้างวิธีการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน โดยการนำสภาพแวดล้อมของการดำเนินงานมาสู่การจัดทำแผนการตรวจสอบภายในทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อไป เพื่อส่งผลให้การดำเนินงานหน่วยตรวจสอบภายในมีประสิทธิผลและสามารถสรุปรายงานการตรวจสอบภายในต่อผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างถูกต้อง เชื่อถือได้ และตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตา สัมปัตติกร (2556 : บทคัดย่อ) พบว่า ประโยชน์ข้อมูลทางธุรกิจและความสำเร็จเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับบุคคลของการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน

ที่ดีที่สุด เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลที่จะได้รับการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในที่ดีที่สุด เพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรในการดำเนินธุรกิจ

2. วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านประสิทธิภาพของระบบการสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานโดยรวม ด้านคุณค่าขององค์กรที่เพิ่มขึ้น ด้านความได้เปรียบในการดำเนินงาน และด้านความสามารถในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย เนื่องจากการสอบทานงานตรวจสอบภายใน เป็นการได้ปฏิบัติตามตรวจสอบและบันทึกผลการปฏิบัติงานตามแนวทางหรือคู่มือการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้ได้มาซึ่งหลักฐานในการตรวจสอบที่มีความถูกต้องและครบถ้วน การสอบทานงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานตรวจสอบภายในของผู้ปฏิบัติงานตรวจสอบอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอทั้งจากคณะกรรมการตรวจสอบภายในและภายนอก และการทบทวนและประเมินความครบถ้วน เพียงพอ และถูกต้องของหลักฐานการตรวจสอบภายในที่จัดทำขึ้น เพื่อให้แน่ใจว่าการตรวจสอบได้ครอบคลุมในทุกกิจกรรมขององค์กร ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ สร้างคุณค่าให้กับองค์กร และสร้างความได้เปรียบในการดำเนินงานของหน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย (2554 : 4) กล่าวว่า กิจกรรมการทบทวน สอบทาน ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้เกิดความเชื่อมั่นในความถูกต้อง เหมาะสม มีขั้นตอนและเป็นระบบ และให้คำปรึกษาในกรณีที่เกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการกำกับดูแลกิจการ การบริหารความเสี่ยง และการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ

สรุปผลการวิจัย

โดยสรุป วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายใน ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน และด้านประสิทธิภาพของระบบสอบทานงานตรวจสอบ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยตรวจสอบภายในสังกัดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ดังนั้น ผู้บริหารหน่วยตรวจสอบภายใน ควรกำหนดให้นักตรวจสอบภายในทุกคนร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ควรสร้างระบบการสอบทานงานตรวจสอบภายในให้เกิดประสิทธิภาพโดยการกำหนดขั้นตอนงานสอบทานเอกสารหรือข้อเท็จจริงเพื่อนำมาสู่การสรุปผลการรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบภายใน และควรให้ความสำคัญต่อการนำประสบการณ์ด้านการตรวจสอบภายในด้วยวิธีปฏิบัติงานอย่างดีจนถึงปัจจุบันนำมาสู่การวิเคราะห์หาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อนำมาสู่การวางแผนการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภายใน โดยสร้างนวัตกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานใหม่ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของงานตรวจสอบภายในและวัตถุประสงค์ขององค์กร และเพื่อสร้างความได้เปรียบในการดำเนินงานตรวจสอบภายในต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารหน่วยตรวจสอบภายใน ควรกำหนดให้นักตรวจสอบภายในทุกคนร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำมาสู่การจัดทำแผนงานตรวจสอบภายในเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงาน

1.2 ผู้บริหารหน่วยตรวจสอบภายใน ควรสร้างระบบการสอบทานงานตรวจสอบภายใน

ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยการกำหนดขั้นตอนงาน สอบทานเอกสารหรือข้อเท็จจริงเพื่อนำมาสู่การสรุปผลการรายงานผลการดำเนินงานตรวจสอบภายใน เพื่อเสนอผู้บริหารองค์กรให้เกิดประสิทธิผลในการดำเนินงานต่อไป

1.3 ผู้บริหารหน่วยตรวจสอบภายใน ควรให้ความสำคัญต่อการนำประสบการณ์ด้านการตรวจสอบภายในด้วยวิธีปฏิบัติงานอย่างอดีตจนถึงปัจจุบัน นำมาสู่การวิเคราะห์หาวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อนำมาสู่การวางแผนการปฏิบัติงานของนักตรวจสอบภายใน โดยสร้างนวัตกรรมหรือกระบวนการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ที่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของงานตรวจสอบภายในและวัตถุประสงค์ขององค์กรและเพื่อสร้างความได้เปรียบในการดำเนินงานตรวจสอบภายในได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดในการตรวจสอบภายในกับประสิทธิผลการดำเนินงานกับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น บริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย หน่วยงานราชการในประเทศไทย เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลจากการวิจัยมาเปรียบเทียบกันว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในดีที่สุด เช่น กำกับดูแลกิจการของผู้บริหารองค์กร ความรู้ความสามารถของนักตรวจสอบภายใน และสภาพแวดล้อมในการดำเนินงานขององค์กร เป็นต้น เพื่อได้ปัจจัยที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานตรวจสอบภายในประสบความสำเร็จได้

2.3 ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการดำเนินงานของหน่วยตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เช่น คุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบภายใน การกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณา และช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคลทั้งหลาย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ความอนุเคราะห์ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เชมิกา แสนโสม รองคณบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม นางสาวอุทัยรัตน์ แก้วภู ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน มหาวิทยาลัย มหาสารคาม และนางสาววิมลรัตน์ วรจันทร์ นักวิชาการตรวจเงินแผ่นดินชำนาญการ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน จังหวัดอุดรธานี ที่ได้ให้คำแนะนำและได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารหน่วยตรวจสอบภายในของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ทำให้การดำเนินงานวิจัยประสบความสำเร็จในการครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2551). *ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุน เรื่อง การขออนุญาตและการอนุญาตให้เสนอขายหุ้นที่ออกใหม่*. กรุงเทพฯ : 15 ธันวาคม 2551.
- จันทนา สาขากกร นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2554). *การตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธนาภิบุญ อัดตฤทธิ. (2548). *ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมลพรรณ ภูมิง. (2556). *ผลกระทบของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่ดีที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2558). *ใบประกาศวิชาชีพตรวจสอบภายใน CIA*. ค้นเมื่อ 14 มกราคม 2559. จาก <http://www.theiiat.or.th/train/cerdesc.php?n=90119104600&cat=>.
- สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย. (2554). *มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน*. กรุงเทพฯ : สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). *ประวัติความเป็นมาของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 4 มกราคม 2559. จาก <http://www.mua.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *สถาบันอุดมศึกษาในสังกัด สกอ*. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2558. จาก http://www.mua.go.th/known_ohc/university_mua.xls.
- โสภิตา สัมปัตติกร. (2556). *วิธีปฏิบัติในการตรวจสอบภายในที่ดีที่สุดและความสามารถในการบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน การตรวจสอบเชิงประจักษ์จากบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย*. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรอุมา บุตรแสง. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจกรรมงานตรวจสอบภายในกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.